

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору број 10 ПАРА
за Стране Земље број 20 ПАРАЛИСТ ИЗЛАЗИ
СРИЈЕДОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Viesnik“ Cetinje (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СТАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАТУЈУ ПО ПОГОДБИ

Интерпелација о Сјенокосу

Г. П. Пламенац, Министар Иностранних Дјела, држао је 17. ов. м. у Народној Скупштини поводом интерпелације због догађаја на Сјенокосу и Металци овај говор:

Уважени г. војвода Гавро Вуквић, народни посланик, и другови му упутили су Влади 24. фебруара о. г. поводом догађаја на Металци и Сјенокосу следећу интерпелацију:

„Од јучер кружи по Цетињу врло узбудљива вијест, да је један батаљон редовне аустро-угарске војске учинио формални изненадни напад на црногорску стражу, која је држала нашу караулу на брду Сјенокосу код Металке (доскорашњи Новопазарски Санџак) према босанско-херцеговачкој граници; да је том приликом аустро-угарска војска, наступајући на наше земљиште, плотунима извођеним по команди својих старјешина, пуцала не само на речену стражу на Сјенокосу но и на наше мирно становништво на Металци; да су тад двојица наших људи убијени, а тројица тешко рањени, и да је најпослије аустро-угарска војска просто отела наше земљиште на Сјенокосу, и на њему се задржала, повриједивши тако и наш државни интегритет на један најбруталан начин. Зато тражимо од г. Министра Председника, да у име Краљевске Владе на првом мјесту обавијести Народну Скупштину, шта је све било на Сјенокосу, као и то, шта је за случај тачности горњих навода учињено да наша земља добије достојно задовољење за овакви изазивачки насртај Аустро-Угарске на наш државни интегритет, на животе наших војника и грађана, као и хоће ли туђа војска одмах напустити наше земљиште на Сјенокосу, те шта мисли Краљевска Влада предузети, ако се то мирним путем не постигне? Премног интересује нас народне посланике и то, какве мјере Краљевска Влада мисли предузети, како би за у будуће били спријечени овакви брутални насртаји наше сусјетке на малену Црну Гору, чији је народ још под свјежим душевним болом који му је задао онакви свршетак скадарског питања, проузрокован баш Аустро-Угарском, те тијем мање Црногорци могу, без најозбиљнијег реагирања, пропустити њене овакве провокације...

С нестрпљењем очекујемо одговор на ову интерпелацију“.

Господо,

Догађај, који је дао повода поменутој интерпелацији, болно је одјекнуо у срцима свију нас. Он је болно одјекнуо и у широј публици, изазвавши узбуђење које је нашло израза у интерпелацији г. г. посланика.

Догађај је у толико за нас тежи, у толико болнији и више за жалјење, што се са наше стране за исти није дало никаквих повода. Да бих уваженом Народном Представништву могао што боље и што јасније приказати овај жалосни догађај, потребно је да говорим о стању ствари од оног дана од како је Аустро-угарска Монархија ушла у Босну па до данас.

Господо посланици,

Послије срећно завршеног рата наше моћне заштитнице Русије и

двоју братских српских земаља са Турском, велике европске силе на Берлинском Конгресу 13-ог јула 1878 године дале су Аустро-Угарској право да окупира Босну и Херцеговину све до граница Новопазарског Санџака. Новопазарски Санџак остао је Турској у цјелини, али да би се одржало у њему ново стање политичко и сигурност комуникација, Аустро-Угарска је задржала себи право да може држати гарнизоне, подизати војничке и трговачке путеве у цијелом Новопазарском Санџаку.

Кроз кратко вријеме иза тога Аустро-Угарска је држала у Санџаку (Пљевљима, Прибоју и Пријепољу) три гарнизона, дакле у оној сврси у којој се то предвиђа 25. чл. Берлинског Уговора. Турска, пак, у истим мјестима држала је такође своје гарнизоне да очува, у случају потребе, Санџак од непријатеља.

У ту сврху дуж границе Санџака на страни Босне држала је своје посаде за које је у непосредној близини граничне линије — разумије се на територији Санџака — подизала мале касарне, карауле и куле.

Једна од тих кула била је и она на Сјенокосу, коју су 23. фебруара у 7½ сати изјутра, дакле у свитање, три батаљона редовне војске, једно жандармериско одјељење и три вода стријелаца, по наређењу Фелдџај-мајстора Потioreка, земаљског поглавице Босне, узели на јуриш четворици црногорских војника, који су кулу чували и од којих су убили једног на мртво а тројицу ранили.

У којој је овај сјајни fait d'armes служио на част генералу по чијој је наредби овај изненадни и тајни препад извршен, остављам непристраснима да оцијене. Кулу на Сјенокосу подигла је турска војна команда у Пљевљима још 1896. и то кулучењем православних Срба из оног краја Санџака, дакле 12 година прије него је Аустро-Угарска анектирала Босну и Херцеговину, 12 година прије евакуације Санџака од стране аустриске војске. Ова је кула на Сјенокосу остала и послје аустриске евакуације Санџака у рукама турским као саставни дио турске царевине. Турска је у њој држала своју посаду све док ју је заузела српска војска у новембру 1912. Сваки од сусједа, Турци и Аустријанци, држају у својим рукама до почетка нашег посљедњег рата у септембру 1912. оно што је поједини био и примио при подјели на Берлинском Конгресу. Кад је српска војска у другој половини новембра 1912. прегнала турску посаду са Сјенокоса и Металке на територији Босне, заузела је и поменуте положаје. Турска посада прије него је пријешла на босанско земљиште запалила је кулу на Сјенокосу, значи да је кула била њихова својина, т. ј. турска, а на турском земљишту. За све оно вријеме у колико је српбијанска војска била на Сјенокосу и Металци, ни војне ни административне аустриске власти нијесу ни једанпут покушале да Србијанце са тог мјеста удаље, нити су уопште то мјесто од Србијанаца тражиле ни дипломатским путем.

Послије подјеле Санџака између нас и Србије командант српске посаде на Металци и Сјенокосу приликом евакуације српских трупа из

оног дијела Санџака, који је нама припао, оставио је нашој војсци Металку и кулу на Сјенокосу.

Наша је посада на Металци и Сјенокосу била све од 23. новембра 1913. до 22. фебруара о. г. Аустриске војне власти нијесу се томе противиле. Аустро-Угарска није нам порицала право на Сјенокос ни дипломатским ни којим другим путем.

Из свега наведеног излази да су Сјенокос и кула на њему били својина турске царевине, те сљедствено онога који је силом прилика, силом оружја Турке у Санџаку наслиједио.

Сва тврђења à posteriori, да је Аустро-Угарска допустила Турској да кулу на Сјенокосу и друге сличне дуж босанске границе подигне на босанском земљишту, не изгледа да одговарају стварности. Да је Аустро-Угарска Турској што слично допустила, она би то тражила од Турске одмах послје анексије, она би то тражила још прије од Србије, и не би могуће ни допустила да то Србија од Турака одузме.

Ово је, господо, све што сам вам имао казати по поменутом питању до 22. фебруара о. г. Понављам: Аустрија није до овога дана ни једанпут говорила о питању Металке и Сјенокоса; није код нас по овом питању предузимала никакве дипломатске кораке. До 22. фебруара о. г. ово питање на које Аустро-Угарска полаже своје право, било је непознато како Краљевској Влади, тако и оvd. аустро-угарском посланству.

Господо посланици,

Сад ћу да вас упознам са самим догађајем. 22. фебруара о. г. Г. Председник Владе, Министар Војни доbio је у 12 сати на подне од команданта дивизије из Пљеваља депешу, у којој се каже да је једно одјељење аустриске војске под командом једног капетана и једног поручника заузимало наше положаје на Сјенокосу, да на опомену нашег поручника Мићановића, који је командовао нашим малим патролама, да се удаље са наше територије, поменута два аустриска официра одговорилише да је то мјесто на њиховом земљишту према њиховој карти и да су га Турцима били уступили. Даље јавља да се иза тога аустриска војска повукла оставивши своје патроле према нама и да се боји да међу патролама може доћи до озбиљног сукоба.

По пријему ове депеше заступник Министра Иностранних Дјела одмах је послао начелника Министарства код оvd. аустро-угарског посланика, да би овај најхитније извјестио своју Владу да предузме све мере како не би дошло до сукоба између наших и њихових војника на Металци и Сјенокосу прије него што мјешовита комисија ствар извиди.

Г. Министар Војни исти дан упутио је команданту дивизије у Пљевљима телеграфску наредбу, у којој му каже да буде опрезан и да гледа да никако не изазива сукоб. Исти дан г. Министар Унутрашњих Дјела добио је телеграм од обласног управитеља у Пљевљима у којему говори оно исто што и командант дивизије г. Министру Војном, и додаје да је тога дана некакав аустриски геометар утврђивао гра-

нице заједно са котарским предстојником.

Овакво је било стање ствари 22. фебруара у вече. Влада је учинила своју дужност и све што је могуће да се с наше стране не проузрокује свађа.

23. фебруара Министар Војни добио је депешу од команданта дивизије у Пљевљима којом му јавља да су у 7½ часова из јутра, дакле у зору, три вода ловаца, мјесна жандармерија и један батаљон редовне аустриске војске напали на кулу на Сјенокосу, у којој су били четири наша војника, од којих је један био на мјесту убијен а три друга рањена.

Према акту оvd. ц. и к. аустро-угарске Легације од 12. марта о. г. број 89. излази да су на Сјенокос напали 23. фебруара у 7½ сати из јутра три вода пограничних ловаца, једно митраљешко одјељење, мјесна жандармерија, три батаљона редовне војске, од којих је један био у резерви, док је гарнизон у Фочи био у припреми ради евентуалног појачања. Изгледа да су аустриске војне власти 22. фебруара повукле војску са Сјенокоса да би заварале наше страже дуж границе како ове не би мислиле да се Аустријанци спремају за напад, да би сјутра дан т. ј. 23. фебруара из јутра са мање опасности тајно напали на нашу малобројну стражу и узели кулу на Сјенокосу.

По признању котарског предстојника из Чајнице — а да је то тачно, знамо и из других извора — тајни препад и убиство наших стражара извршила је војска аустриска по наредби; волим вјеровати да је ту наредбу дао земаљски поглавар Босне и Херцеговине и да ће за исту искусити заслужене посљедице.

Господо Народни Посланици,

Одмах по пријему ове депеше у којој се доставља, као што видјесте, да је аустриска војска извршила препад на нашу нејаку стражу, убила једног војника и једног сељака и ранила три друга војника, Кр. Министарство Иностранних Дјела упутило је протестну ноту оvd. ц. и к. аустро-угарској Легацији, у којој се поред осталог каже:

„Међутим сад добијам депешу, да је један батаљон ваше војске јутрос у 7 и по сати поново дошао да окупира именовани положај, из плотуна убио четири наша војника који су ту били и одатле пуцао на нашу војну постају на Металци гдје је рањен један војник на телефону и један сељак, који се у близини налазио.“

Ако су аустро-угарске војне власти полагале какво право на именовани положај, то се је право имало и могло лако утврдити другим начином, а не наоружаном руком, па још и крвљу, што је жалосно у сваком погледу.

Издано је наређење кр. црногорском Обласном Управитељу у Пљевљима, да тражи неодложан састанак са надлежним г. предстојником пограничним, да записнички испитају и утврде немили догађај, а Вас, пак, Господине Посланиче, молим да бисте у том истом смислу порадили, као и да се војска ваша повуче са дотичног положаја.

Кад се ствар испита и утврди ц. и к. Влада са црногорском Владом, задахнуте на бољим осјећајима за одржање доброг сусједства, учиниће

оно што треба, да се кривци казне, како то буде изискивала правда и правда“.

Министар Војни упутио је команданту дивизије у Плевљима хитан телеграм, у којему између осталог каже:

„Будите веома опрезни и стрпљиви. Ви немате довољно снаге да Аустријанце гоните са заузетог положаја.“

Одмах за овим телеграмом г. Министар Војни упутио је команданту Дивизије и овај хитни телеграм:

„Најхитније очекујем ваш тачни и детаљни извјештај, како је текао догађај односно насилног заузимања Сјенокоса од стране аустријске војске, а особито која је наша снага онамо јутрос била и на сваки начин тачно, ко је први отворио паљбу или наша стража или аустријски војници. Све и што хитније треба тачно утврдити, јер европске силе ваља истинито обавијести, пошто се само у њихову помоћ у овом случају можемо уздати.“

Г. Министар Унутрашњих Дјела са своје стране наредио је г. Областном Управитељу у Плевљима да одмах упути котарском предстојнику у Чајници писмо којим га позива да дође на лице мјеста да заједнички констатују догађај.

Садржина овог писма била је у аустријској штампи у провидној мјери изврнута. Казало се како је наш Областни Управитељ у Плевљима овим писмом признао нашу кривицу за догађај на Металци и како је истим писмом изјавио некакво жаљење. Ја ћу вам због тога, Господо Посланици, поменуто писмо овдје у цјелини прочитати. Оно гласи:

„Господине, усљед немилостивог догађаја, који се је десио на Металци, молим Вас, да изволите доћи на лице мјеста да заједнички констатујемо догађај и спријечимо даље развијање његово, пошто је жеља моје Владе а без сумње и Ваше, да се очувају добри односи обје сусједне државе.“

Како видите, господо, у овоме писму нема никаквог признавања, још мање каквог извињавања.

Неколико дана касније, још док је преписка поводом немилостивог догађаја била у највећем жеку, бечки лист Neue Freie Presse донио је саопштење, да ће Аустрија са безправно заузетог црногорског земљишта повући војску и изјавити жаљење због цијелога догађаја. Очигледна је сврха тога саопштења. Њиме се хтјело да се европско јавно мишљење, сасвијем оправдано узбуђено због овакве јасне повредне међународног права, смири и задовољи, како би се, док не буде заборављен први непријатни утисак, лакше могло спремити оно што ће даље следовати. Овијех дана бечки лист Danzers-Armees Zeitung који жели да буде тумач мјеродавних војних кругова у Бечу, донио је о догађају на Металци оштар чланак. У истоме оправдава поступак аустријске војске и хвали њен настрјтај на наша четири стражара. Исти лист слави флагрантну крвљу запечаћену повреду међународног права, повреду, у којој су четири батаљона редовне војске изненадним препадом отели једну кулу, брањену од четири црногорска војника! Колико је умјесна ова хвала, остављам вама, Господо Посланици, да цијените.

12. марта о. г. Краљевска Влада добила је одговор од Аустро-угарске Владе на своју ноту од 23. фебруара. У тој ноти, Господо Посланици, Аустро-угарска Влада не каже ништа позитивно, већ оставља да одговори пошто са своје стране учини извјесна исљеђења. Она избјегавана дискусију питања, коме припада Металка, јер се о томе не мо-

же ни дискутовати, пошто је Металка несумњиво наша.

Господо Посланици,

Како сте могли видјети, Краљевска Влада и прије и послје овога жалосног догађаја чинила је своју дужност и чинила је све што јој је било могуће учинити. Тражила је да се аустријска војска одмах повуче, да се именује комисија која ће констатовати догађај, као и то, да се они који су дали наредбу за мучки напад од 23. фебруара о. г. најоштрије казне.

Ми смо тврдо надамо да ће се ц. и к. аустро-угарска влада, влада једне просвијећене државе, која је јамачно из узрока нама непознатих бачена у заблуду, одазвати нашим праведним захтјевима.

А ми ћемо, Господо Посланици, с наше стране исцријети сва могућа средства за повраћај отете нам државне територије, као и за то, да наша суверена права у будуће буду од свакога поштована у оној истој мјери у којој ми поштујемо права наших сусједа.

Послије г. Министра Иностр. Дјела узео је ријеч г. војвода Гавро Вуковић.

Сви ви, господо — рече — добро знате, какво је код нас било узбуђење поводом гласа о догађају на Металци. Ми смо свој пред, свој гњев задржавали и стишавали због државних разлога. Мислили смо, да онај крвави догађај није извршен са знањем аустријске владе, већ да је исти био дијело каквог сивише ревности потчињеног чиновника. Али одговор г. министра сад нас је увјерио да бијасмо у илузији, да од Аустрије нијесмо никакво задовољење добили и да је све остало како је било. Видите, господо, овај крвави нападај на наше земљиште дијело је са предумишљањем, дијело је, које је комбинирала босанска земаљска влада, и овакви напад не чини се без врховне заповијести и без знања владе. Тај напад учињен је према Црној Гори због тога, што она сада мирно почива иза два тешка рата, уморна, исцрипљена, никаква зла ни коме не чини, не изазива, па хоће да се нападне зато што је слаба, зато што се мисли да је слаба. И на која је напустила многобројна аустријска војска? На какву сулу? На четири стражара! И то, врећали су још неколико дана, как Дијесу кулу на јурти отели. То је дијело, које се не може оправдати ни пред просвијећеним свијетом, ни пред међународном правдом.

За тим је говорник исцрипно доказивао, да Аустрија нема никакво право на заузето земљиште, јер да га има, она би га, као Велика Сила, без сумње добила дипломатским путем. Она се је за вријеме анексионе кризе одрекла Санџака, па и Сјенокоса, који овоме припада. Заузимање Сјенокоса не бијеше обичан инцидент, како су разгласиле бечке новине. Инцидент се не праве с оноликом војном силом. Па је још за тај „инцидент“ од стране бечких новина кривица потурена Црногорцима! Зна се да први пуца онај који јуриша бајонетом. Наши стражари вршили су своју дужност, бранили су част своје домовине. Из говора г. Министра види се да Аустрија не пристаје на образовање мјешовите комисије. Разумијемо је. Она је крива, она је нападач. Наша влада чинила је кораке трудећи се да докаже, да је заузето земљиште наша својина. А Аустрија се међутим изговара и вели да ће нешто исцрипити са своје стране. Са једним тактом, са једним добрим тоном држим да ће наша влада ријешити то питање било непосредно с аустријском владом, било помоћу Великих Сила, које ће, увијеривши се, да нам је учињена неправда и да смо до крајности раздржани аустријским поступком, потпомоћи нашу владу. Надам се, да ће влада ово питање ријешити како захтијевају част и интереси домовине.

Г. Саво Вулетић:

Из Министрова одговора увјерили смо се, да је догађај текао тачно онако, како смо у први мах били чули. Тачно је да је аустријска војска поврједила наш државни интегритет, и да су наши стражари убијени од аустријских солдата. Ко то чини? Једна тобоже модерна и културна држава. То Аустрија чини у доба кад смо ми ратом заморени. Да се и не помињу сметње са њене стране чињене нам у прошлости, доста је сјетити се прошлих ратова. Као да се хоће конкурисати Арбанасима, те сад и аустријска војска врши унад у наше земљиште! Чули смо од г. Министра како аустријска влада у својим потама изврше факта. Ако је Аустрија имала какво право на заузето земљиште, требала је да се послужи дипломатским путем. Али она је изгубила све обзире према међународном пра-

ву и служи се у међународним односима силом као и државе у Средњем Вијеку. Шта више, „Днићеров Војни Лист“ хвали поступак аустријске војске! Држава од 50 милиона становника отима једно парче земљишта од државе са једва по милиона становника, и то изненадним јуришем, сто на једнога! Ми у Европи имамо доста примјера гдје су јачи сусједи старији, али ниједне не видјесмо у тој истој Европи да је до сада јачи нападао на слабијег сусједа на начин, којим се сада аустријска војска послужила противу нас. Наша влада треба Аустрију друкчије да схвати као сусједа. Ми треба да знамо да Пљевље морамо чувати исто као и Баковицу, јер нас Аустрија може и даље изводити пред свршене чинове. Ми смо слаби и нејачки, али кад треба гинути за част Земље, показаћемо да смо силни и јачи.

Г. Станко Обрадовић:

Прије неколико година узета нам је Босна и Херцеговина. Ти исти спремише нам код Скадра друго Косово. Аустрија се није тиме задовољила. Њена војска напада наше малобројне посаде. Ми и ако смо мали, и ако смо скоро ратовали, смијемо и умијемо се бранити. Жалосно је то, да једна велика војска удара на наша четири војника и тијем да прослави своје оружје. Тражим од Владе да преузме најенергичније мјере, да се плати невини проливена крв, да се задовољи правда и да се заштите наши интереси и очувају част и достојанство Црне Горе. По томе је посланик г. Саво Вулетић предложио овакву резолуцију за пријелаз на дневни ред:

Народна Скупштина тешко осјећа неправду и насиље што је Црној Гори учињено мучком отмицом Сјенокоса. Народни Представништво одобрава Краљеву Владу досадашње њене кораке и вјерује, да ће она у овоме послу и од сада учинити све да наша права буду погинуто заштићена, што Народна Скупштина од ње најкатегоричније тражи.

На резолуцију је Влада пристала, а Народна Скупштина ју је једнодушно примила.

Спасавајмо кости Скадарских Јунака!

Брдица (пред Скадром), на Мученике 1914.

Цијро мартовско јутро. За мноме је Тарабош поред мене Бардањолт а преда мноме су Бушатски висови, Цафер Касаба и контуре Кастриотове Кроје, што се оцртавају далеко на хоризонту. Све саме кршине етоне на јуначког марша ка мору, превучене густим, слојевима морског плаветнића, те изгледају као гигантски споменици знак жалости заогринути сињим плаштацима. Тужни акварел на овој раскошној лепези илирског приморја, гдје до јуче, уз грактање брзометке, весело се хораше пјесма:

„Кол'ко има Јано, кол'ко има душо;
Кол'ко има, срце моје, одавде до мора“...

а данас?.. Динас је све то ишчезло. Остали су само пусти трагови нашег топа и војника, по којима ево ходам и у успомену на то, тражећи бар какву коматину распрснуте гранате, наишао сам на страшну слику.

Преда мноме, у једној јарузи, о савијеној врбовој грани што листа над водом, као да бјежи да не потоне у води, ухватио се био један човјечији костур, а над којим, о једном трну, виси и лагано се распада капасрпског војника. Овдје ондје вире из воде или виси о трњу људске кости, што је дивљачка рука раскопала из земље. И овдје, дакле, као оно на Тарабошу и Бардањолту прегнула је она да уништи сваки наш траг овамо.

А зашто то? Ако не баш из неке благодарности наспрам ослободиоца, а оно бар из вјерског пијетета наспрам мученика; ако не баш да загради гробље и засади у њему стручак рузмарина, а оно бар да га не раскопава и скрнави, — да остави бар мртве на миру...

Кад је тако и кад већ не бисмо завјетници да сви на њима попадамо, бранећи до последњег барјактара нашу куршумима изрешетану заставу на зидинама Вукаши-

нова града, онда бар будимо ми благодарни на свијетлом примјеру њиховом и с правом тражимо да спасимо кости њихове. Уграбимо их испред црначког замаха и спустимо их у мраморне костурнице, гдје ће оне, уз званичну обавезу нових господара Арбаније, а уз мртвачко свјетлугање надгробне жишке, мирно почивати.

У том циљу о Божићу, о Крсном Имену и о другом благом дневу одвојимо од свог скромног залагаја, уштедимо и приложимо сваки свој новчић за кров над главом скадарских мученика. Не дозволимо да по њиховим костима ришкају више арнаутска прсада и са тим костима да се *Клисе* играју арнаутска чобанчад.

* * *

А ви, сјене Тарабоша, Брдице, Бардањолта и осталих приморских кланца и богаза, и ако насилнички отргнуте од мајке отаџбине, здружене тако под заједничким српским сводом, биће вам опет ками лакше. Ми, пак, и будуће наше генерације — синови и унучад ваша, који већ ево наступају, те се, хвала Богу, новим убојницима попуњују проријеђени редови и стварају нови пукови и бригаде, завјетоваћемо се да вас чешће тамо обилазимо. И ако иза граница, опет стижаћемо вама у посјету да у хришћанском *селери-нажу* упалимо воштаницу у покој мучене душе ваше; да у соколским слетовима продефилујемо испред вас, и ту, на извору, напојимо се примјером легендарног пожртвовања јунака, чије надгробне границе пирамиде на Тарабошу, Брдици и Бардањолту прекрилиће имена *Скадарских Мученика!* С. Ђурашковић

Писма из Арбаније

Од Драча до Скадра

Скадар, 6. марта

Шарени лампиони не свијетле више, италијанска музика не свира више и млади арбанашки краљ уз бенгалску ватру не јавља се више своје вјерном народу. Уз припомоћ једног портиног политичког ветерана, не од арбанашке крви, млади краљ ради данас на монтирању и сувише компликованог арбанашког државног апарата. Гости су се развили и свако се враћа својим путем, а ја сам окренуо за Скадар коме драчко господство још никако не даје мировати. Задримљем, од Љеша до Скадра, гдје аустријски и талијански војник прави Арбанасу друм, урачунавајући дошнице сваки ударац маља наполеон, и пазећи да добро затрпа оне рупчаге што су овдје остале иза тешке српске артиљерије, сретао сам најпослије и скадарске депутације гдје журе новом падиши на подворење.

Одишући на рум и мастику, арбанашке суварије махнито су туда галопирали уз господску запрегу, у којој је скадарски надбискуп са својим језуитским штабом поносно сједио. При пролазу Његове Свијетлости са задримских цркава и манастира, као са каквих ритерских замкова, брујала су тада звона и одјекивале пушке и прангије. Подалеко иза овога, погнуте главе, као да иде на оптуженичку клупу, а на једним скромним каруцама, каскао је скадарски муфтија са својом пратњом. Овдје и ондје, по раскршћу друмова изашли су наоружани сељаци и као оно калабрешки маладрини, готови да узвикну: *la borsa o la vita!* (кесу или живот!) Чуо сам и видио то, и мој поглед лутао је или по празној барбалушкој равници, одакле се прије годину дана српски аероплани, као змајеви какви дизаху небу у висине; или по пустим мелгушким висовима одакле градлија и хаубица бијаху се спремно Брдици осветити.

Мој поглед је лутао тамо, тражећи каквог ратног друга коме као да бих се пожалио на све ово што сам чуо и видио: но њега нема више тамо.

Акшам је већ, и са старе бушатске богомоље која би нам знала нешто напричати из давнина, из Станковог, Иван-бега сина, лудовања, — чујем дрхтави глас побијеђеног имама. Небом се витлају сури облаци које јужни вјетар гомила на хоризонту. Једно јато ждралова гракће високо и, испраћено плотунима пролазећих пазарлија, изгуби се негдје над Мјетом, у правцу оног ждријела куда Дрим промиче, а од куда се оно, ту недавно једног јесењег дана, уморни Дринци поломише и радосни угледаше ово несусуђено наше море. Сте стране, између густих кора од облака, по гдјекад се појави и као нешто зајатурен пун мјесец. Стигао сам под Брдицу и тај мјесец би ми по гдје као освјетлио стазу кроз незаштито српско гробље брдичко. Само попац или усамљени крик какве ноћне птичурине нарушио би религиозну тишину тог суморног по-вечерја.

Стигао сам на Дрим преко кога је италијанска индустрија, на ратним рушевинама, подигла лијеп гвозден мост. При уласку на мост, а на једној смокви, стајао је зазепет округли турски шатор пред којим би се на једној клупи, уз испрекидану блиједу мјесечину, зажућела нека парчад, као да су колачи. Сишао сам био с коња и гладан спустио сам руку на колаче. Ријетко изненађење. Ледено и опоро нешто додирнуло ми је прсте. Скадарски је трговац ту, мјесто колача, пред уморне путнике изнио и поређао убојне меткове од манлихерке, нудећи стегу за 50 пара. То су у осталом колачи, којима ће се још неко вријеме најрадије чашћавати поданици Његовог Арбанашког Величанства. На изласку с моста, баш на мјесту гдје почиње Скадар, а гдје се завршава власт међународне војске, стајао је шилбок из аустријског одреда. Пошто сам платио мостарину, дугим и кривудавим скадарским улицама, доспао сам до једног хотела који осим имена ништа није имао хотелско, — до једног скадарског хана, дакле, гдје сам остао на преноћишту.

Нешто о ономе што је претходило постанку Албаније

Вал де Ное, 15. марта 1914.

С аустријском окупацијом босанских провинција бачени су преко Саве понтони за прелаз *Дранга* на Исток, одакле би хтио анатолским жељезницама да избије на Персијски залив и британске колоније у Индијама.

Француска, вјековна заштитница католика на Истоку, са великим социјалним реформама Треће Републике, уступа тиме поље рада аустријском клерикализму који од Метерниха диригује спољном политиком монархије, — и одвајање цркве од државе у Француској и заваде са Светом Столицом пружа прилику Аустрији да од заштите католика на Истоку створи тако рећи свој монопол. Као пепељуга између два камена, тако и Аустрија између двије српске државице, провукује се у Арбанију и у вјерским областима, без контроле ни царине, уноси свој политички прашак, са чиме кљука и трује арбанашки подмладак. Начин изврстан. И да би дјejство било веће, папска нунцијатура на двору Њег. Апостол. Величанства мијења фирму и претвара се у посреднички биро, одакле у калуђерским патуљама францисканског реда, одлазе вјешти и подесни пионери за Албанију.

Док се овако збива на Југу, догле на Сјеверу Арбаније сагоријевају села и прашти *мартинка*. Тамо се без сажаљења ради на уништење оног преосталог српског живља, што се је затекло било на путу и смета *културтрегеру*. Док Аустрија овако припрема своју пацифичну пенетрацију на полуострву, дотле Италија, у служби германизма, борави у Средоземном мору, осјећајући тако на себи сву тежину оног војничког шињела. чиме је Бисмарк, у једној екскурзији у Фридрихсру заогрнуо био Кристина. За ту услугу, Италија је упућена од савезника у Абисинију, одакле се, послије оних опасних покушаја код Масауе и Адуе, враћа натраг у Европу и баца погледе на другу обалу Јадранског Мора.

У намјери да би обновила старо млетачко господарство на том мору и преко њега упутила за блиски Исток онај сувишак њене радне снаге што се троши по америчким *ландама*, Италија се јавља на арбанашком приморју и постаје озбиљан такмац Аустрије у Арбанији.

Ватиканске вјерске мисије *de propaganda fide* својски су прихватиле поруку талијанског *иредентизма* који се је, уз онакву ломљаву а о трошку словенског елемента, Истријом и Далмацијом упутио за Југ — и по арбанашким клисурама, гдје наилазе на очуване млетачке натписе: *Pax tibi, Marce, evangelista mihi*, побијају народну заставу са крстом Савојаца.

Ортаци сад постају такмаци и потискују се. Корумптивни режим раз-султана Хамида фаворизују ову утакмицу и Арбанија се јавља у положају оне јавне кокоте, која међу двојцом бекрија у пијанци ноћи проводи. Из тог аустро-талијанског конкубината изродила се је она арбанашка интелигенција, без националне свијести, вјерски заслијепљена, којој је аустријски фидорин или талијанска лира целокупно њено политичко *вјерује*, а у име није Аустрија и Италија траже доцније независну Арбанију.

Арбанију је тако све више замицао фраторски конопац и блијед и посрамљен полумјесец све више се крио у даљини, док се не појави младотурски режим, с методом отоманизирања, те убрза процес нападања Турске у Европи и за навијек тако зађе полумјесец падишиној мезимици.

Арбанија је већ постала сигуран адут у рукама Тројног Савеза за политику на Истоку, и у очи балканских догађаја, у његово име, Беч пледира у корист арбанашке аутономије. Но било је већ доцкан, клупко се је почело било одмотавати и мјесец дана доцније српске побједоносне армије укрштавају се у Арбанији.

Њином појавом на Илирском Приморју, код Европе поново се јављају синтоми ноктофобије и поново почиње да страхује од оне *словенске ојасности*, што датира још из времена кримске експедиције.

Не могући се погодити око подјеле Арбаније, два јадранска супарника, Аустрија и Италија, са Босном и Либијом у прилогу, по заједничком дијапазону акордирале су глас и пријетећим тоном узвикнуле су:

Начело народности мора да побијеђи!...

Пред ратоборним ставом политичке констелације средишње Европе, уморни и истрошени, наредили смо отступницу и напустили ову најкрвавију тековину нашу, жртвујући тако на олтар европског мира најдрагоцјеније плодове нашег оружја, и Арбанија је била створена...

С. Ђурашковић.

Аустро-румунски односи

Односи Аустро-Угарске и Румуније који сачињавају један од најважнијих проблема спољне политике двојне монархије, постали су све затегнутији ма да се то јако крије у надлежним бечким круговима; они задају све више брига бечкој влади. Нанори грофа Чернина, посланика аустро-угарског у Букурешту а кога су нарочито послали тамо да покуша повратити старе интимне односе између те двије државе — пропали су, нарочито за то што мађарска влада не може да се споразумије са својим поданицима Румунија у Трансилванији о гаранцијама које они траже. Аустријски кругови радо пребацују Мађарима непомирљивост мађарских политичара, али ту је узалуд трошити вријеме, јер поборници мађарске политике никад неће напустити своје погледе макар какве биле посљедице такве унутрашње политике на спољну ситуацију двојне монархије.

Много се овдје говори о једној врло карактеристичној појави која се ових дана десила у Букурешту. Народна Позориште примило је и представљало је једну драму румунског националног писца из Трансилваније, г. Октавијана Гоге, чији стихови, које је посветио политичким и социјалним патњама сељака из његове земље, — одају таленат једног изазвог pjesника. Та драма под насловом „Господин нотарош“ представља свакодневни живот румунског сељака у Мађарској и режим мађарског угушивања који тамо влада: сцена представља изборну борбу за посланике мађарског парламента. Вакерно, селски нотар, Румун ренегат, примио је као и све његове колеге осталих села у срезу владину заповијест, да потпомаже владиног кандидата против кандидата народне патрије. Он жели да осигура потпору свога таста Борза, богатог сељака од великог утицаја, и чијом се кћерком он из интереса оженио; али овај му бача у очи презирање Румуна вјерни Народни Мисли. Дан избора освајује. Гомила манифестује пред кућом нотароша и он је растјерује жандармима. Плану неколико пушака. Завјеса пада приједноме призору битке, и виде се многи мртви и рањени... Вакерна су ухватили у једној интриги са једном проблематичном женском. Стари таст коме се вратила кћи, долази да тражи мираз кћерки. Вакерни цинички изјављује да га је потрошио, и кад му је стари сељак припретио бојжом казном, он удара штапом по икони. Револтиран овим богохулним дјелом, Борза га напада и удави га. Гомила раздражена тим призором уида у собу и види да је освећена.

Саме манифестације којима је овај комад поздрављен у Букурешту, као и то да је даван у народном позоришту сачињавају један озбиљан знак еманципације Румуније од Аустро-Угарске. Осим тога, ова слика изборних обичаја у Трансилванији била је као нешто откровење за Румунију из Румуније и најважније више се раширило и освјежило питање Румуна у Мађарској.

Ових дана давали су банкет писци и г. Диаманди, посланик, председник литерарног друштва и брат посланика Румуније у Петрограду, држао је један значајан говор у многом погледу: „Мало послије, пошто је Румунија енергично казала своју ријеч мобилишући, Трансилванија је послала нама најбољег сина и представника да нам говори у име њено. Кроз ваше дјело проговорила је чигава једна раса и инстинктиван осјећај једне нације. Славећи вас, ми не славио само писца, него и претечу нових времена, онога који је изразио мисао и жељу нас свију: — Ми хоћемо да смо заједно“. А pjesник је одговорио: „Ја видим да један снажан дух лебди данас над нама, дух који нас је овдје сакупио. Случај је хтио да сам био срећан те сам могао да нешто од њега представим. Тај дух је Народна Свијест. Више него икад, ми данас осјећамо потребу да се зближимо. Ми осјећамо да преживљујемо један велики моменат историје наше расе. Литература која је увијек била у служби националне идеје, није се могла оглушити према том покрету. Ми смо народ који се бори и нама треба борбена књижевност... Моје вам дјело подноси жалбу читавог једног народа који паду... Ви сте топло прихватили нашу душу с друге стране Карпати и ви сте показали да румунску расу представља само једно тијело и да је јединство наше душе не само једна ријеч него факат“.

Ова су два говора учинила врло велики утисак у Бечу. Опозициона штампа јако се занима тим карактеристичним расположењима Букурешта и доводи их у везу са путем наследица пријестола у Петрограду. Међутим, званична штампа напротив брижљиво се чува да ма шта донесе што би открило нови курс у Румунији и могло показати какве опасне посљедице може имати данашња Аустро-Угарска политика.

„Le Temps“.

Аутономија Ирске

Ирска се налази пред грађанским ратом. Једна њена провинција устала је на оружје да се бори против аутономије коју лондонски парламенат даје њиховој земљи. Становници Улстера не осјећају се солидарни са становницима остале Ирске; они неће аутономију. Потомци завојевача Ирске, Нормана и Енглеза, они сматрају да понижење да потпадне под управу Ирске, и траже да остану и даље под врховном управом из Лондона.

Сукоб који је сад избио, одгађа је годинама. Закон о хомрулу који даје аутономију Ирској, поднео је енглеском парламенту још прије неколико дешенија, али парламенат у то вријеме није хтио да га прими. У то вријеме се није бунуо Улстер, него остала Ирска. Становништво Ирске је претило да ће устати на оружје ако му се не да аутономија.

Покрет је годинама остао тако снажан и одређен, да је либерална влада лорда Аскита, послије тридесет година била приморана да предлог прихвати и спроведе кроз парламенат, уз пркос упорном опирању Горњег Дома. Предлог је читан два пута пред парламентом, и два пута примљен; сада ће бити прочитан и трећи пут. И закон ће, три пут примљен у Доњем Дому, добити законску важност и без одобрења Горњег Дома.

Повољан обрт по Ирску у питању о хомрулу изазвао је праву буну у Улстеру који је ћутао све док није имало изгледа да ће Ирска добити аутономију. Сада је Улстер устао на оружје. Протестантско становништво Улстера не пристаје да зависи од ирског парламента у Дублину којим ће господарити католици. Оно поручује енглеској влади да ће се оружјем одупријети примјени новог закона. И спрема се већ мјесецима да оружани отпор што боље изведе. Сваке недеље и празника, све што је од становништва способно, напушта варош и одлази у поља, на војна вјежбања.

Један француски новинар који је отишао у Улстер као извјештач, интересантно описује те народне скупове. Видио сам, каже он, младеће без наусница и просијелу господу под оружјем. Цилиндери се мијешају са радничким качкетима. Неки имају батине у мјесто пушака; али сви схватају са највећом озбиљношћу свој посао. С једне трибине, један народни првак објашњава упараћеним грађанима, кратко и јасно, де је боље све него хомроул и тиранија католика, и да Улстер не смије раскинути традиционалне везе са лондонским парламентом. Затим бивши официри иду од групе до групе и почињу вјежбу, као са регрутима у касарни.

Посебено, Улстерци су, истрајном приљезношћу, успели да организују прилично добру народну војску. Пошто су формирали пјешачке јединице, прешли су на коњицу.

Њихове припреме за отпор изазвале су забринутост у Лондону, још прилично одавно. Лондонска влада је покушала да преговара. Неколико предлога је поникло; али ни на један од тих предлога Улстерци нијесу хтели да пристају. Једним предлогом предвиђало се да хомрул не важи за Улстер за првих десет година; другим се Улстеру давала засебна аутономија. Али Улстер није никако пристао да се одвоји од Лондона. И критичан тренутак е дошао.

Осјећајући да ће, кад закон о хомрулу буде примљен, у Улстеру заиста избити устанак, енглеска влада је предузела озбиљне војничке мјере у цијелој Ирској. У пријестоници Ирске, Дублин, доведен је велики број трупа. Прије два дана, један велики војни одред из грађије Јурка укрцао се на ратне лађе и кренуо се према Улстеру. Са свих страна су послане ратне лађе. Магацине са оружјем и муницијом чувају, у цијелој Ирској, јаки војнички одреди.

Али све те мјере не иду без великих гешкоћа. Велики број официра дао је оставке да не би ишао против Улстераца. У Лондону то је изазвало велику сензацију; али поред свега тога, влада остаје чврсто при својим одлукама.

Песимисти се боје грађанског рата.

Дневник

Пошао на Ријеку. Њ. В. Краљ пошао је јуче послије подне на Ријеку.

Вратио се. Њ. Кр. Вис. Књаз Петар вратио се ономад из иностранства на Цетиње.

Ловћен. Мјеродавни бечки војни лист *Militaerische Rundschau* донио је вијест, да је Аустро-Угарска покренула питање Ловћена и да би на унију Црне Горе са Србијом пристала под условом, да Ловћен буде уступљен Монархији. Са нашега надлежнога мјеста ова је ви-

јест одмах најодлучније демантована. Питање Ловћена не постоји. О њем у Црној Гори нико не помишља, нити смије помишљати. Доношење вјести о потрзању и оваквих питања, и то у овим данима, има своју нарочиту сврху. Нама је та сврха добро позната. На њу дајемо само тај одговор, да Црна Гора неустрашиво иде својим традиционалним путем, који одговара срцу њенога народа, њеним животним интересима и угледу Словенства.

Споменик и братска костурница палих бораца на скадарском бојишту. Централни Одбор који је образован на Цетињу у горњу сврху, позива све вароши, варошице и капетаније да образују пододборе и да о томе извјесте Централни Одбор на Цетињу, који ће им дати даљна упутства за рад. Читаво Српство, преко српске штампе, поздравило је овај потхват и Централни Одбор је увјерен да ће се тим више Црна Гора одазвати онако како то заслужују сјени хероја који мушки положише своје животе за част нашег оружја.

За Петра Кочића. Како смо извјештени, у најкраћем времену исказаће и Цетиње своје симпатије и своје поштовање раду великог народног борца и књижевника Петра Кочића којег је постигла трагична судбина. Патње, тамница и неуморна борба помрачиле су дух овог великог Србина, борца за права потиштеног српског народа у Босни и Херцеговини. Његова породица остала је необезбјеђена и Српство јој са свих страна притјече у помоћ, враћајући на тај начин бар један мали дио дуга којим је Петар Кочић задужио српски народ.

По жељи неколицине грађана да се и на Цетињу приреди Кочићево Вече, сазвао је г. Вељко Милићевић један састанак који је одмах прихватио поменути приједлог и изабрао одбор који ће се побринути да се то вече што достојније приреди и приход пошље породици Петра Кочића.

У одбор су ушла г. г.: Алекса Мартиновић, консул; др. Мило Илићковић, дивизијски љекар; Душан Ђукић, професор; Дане Дракулић, професор; Видо Мартиновић, књижевник; Јово Мартиновић, банкарски чиновник; Ј. Спасић, трговац; Вељко Милићевић, секретар Министарства Иностранних Дјела и уредник „Гласа Црногорца“.

Аутомобилско друштво. Пишу нам из Подгорице: Прво аутомобилско превозно друштво основано је ових дана у Подгорици. Потреба једног таквог подuzeћа осјећала се је одавно у нашој домовини, а нарочито од двоструког проширења њеног. Досадашња палијативна превозна средства, у доба парне снаге и електрицитета, кад трговина и обрт почињу добивати новог полета, не само што не могу одговарати даним потребама, већ коче сваки прометни поредак скупом, неуредношћу и спорашћу, чега су посљедице свакодневне тужбе трговаца и обртника. Ново-основано друштво, са чисто домаћим капиталом — наручило је већ 2 теретна и 2 особна аутомобила, а у преговору је још неколика, те чим добије јачег основа одлучило је претворити се у акционарско. Како дознајемо, влада ће изаћи друштву са свим могућим олакшицама на сусрет што је свакако похвална појава бриге њезине о развићу домаће радности; а оснивачима друштва, то ће још више пружити воље и снаге, да подuzeће организирају на оној висини како ће удовољити потребама трговине и промета. Желећи да се и остале вароши угледају на Подгорицу, ра-

дујемо се овом подuzeћу. Само напријед!

Кинематограф. Данас у сриједу 19. марта, нов програм са сниженим цијенама. 1. Вожња са чамцем на Лоари, занимљиве природне снимке, колорисано. 2. Судбина је наредила, дирљива драма у једном чину. 3. Сеоско Лукаство, лијена комедија. 4. и 5. Катастрофа, породична драма у два чина. Дужина слике 1000 метара. Главне особе: фабрикант Т.рун, Еба, његова жена, Ана њихова кћи. 6. Чаробни умјетник, врло шаљиво.

ТЕЛЕГРАМИ

Помен палим Србима под Једреном

Биоград, 13 марта.

Јутрос је био свечан помен српским официрима и војницима који су пали за вријеме опсаде Једрена. Насљедник Александар, принц Ђорђе, чланови владе, министри Русије и Бугарске, Војвода Путник, генерали, официри и мноштво старих војника и народа присуствовало је помену који је отслужио митрополит са свештенством. — Биоград. Пресбиро.

Нереди у Ирској

Лондон, 13. марта.

Синоћ у Белфасту био је жесток сукоб између униониста и националиста.

Министар Војни изјављује да оставке официра немају везе са догађајима у Улстеру, и пошто је испитано држање официра, Аскит није уважио њихову оставку. — Бечки Кор. Биро.

Грчка и Арбанија

Атина, 14. марта.

Јављају из Солуна да је од јуче прекинута свака телеграфска веза са Корицом. У Солуну се мисли да се тамо дешавају важни догађаји. — Бечки Кор. Биро.

Руски консул у Арбанији

Петроград, 15. марта.

Петрајев је именовао руским генералним консулом за Арбанију. — Бечки Кор. Биро.

Анархија у Драчу

Беч, 15. марта.

„Арбанашка“ „Кореспонденција“ изјављује да су нетачне вјести о анархији у Драчу. — Бечки Кор. Биро.

Арбанија и Грчка

Беч, 16. марта.

„Арбанашка Кореспонденција“ јавља из Драча да је арбанашка влада упутила великим силама циркуларну ноту у којој се каже да положај у Епиру постоји све опаснији. Пошто се приближава рок за евакуацију Епира, арбанашка влада моли велике силе да употребе свој утицај на грчку владу, како би се учинио крај једном жалосном стању. Тешким срцем арбанашка влада би морала предузети мјере које би могле имати неугодних посљедица на Балкану. — Бечки Кор. Биро.

Грчки Краљ и Њемачки Цар

Атина, 16 марта.

„Атинска Агенција“ јавља да је Краљевска Породица стигла на Крф, бурно поздрављена од мноштва свијета. — Бечки Кор. Биро.

Крф, 17 марта.

Јахт „Хоенцолерн“ доплувио је овамо. Грчки Краљ, Краљица и принчеви пошли су на брод. Састанак је био врло срдачан. Послије пола сата, Краљевска Породица оставила је јахт. Цар се искрцао око подне. Краљ у свечаној униформи фендмаршала дочекао је Цара при искрцавању. Мноштво је дочекала Цара овацијама. — Бечки Кор. Биро.

Стање у Куманову

Биоград, 16. марта.

Пресбиро је овлаштен да категорички демантује вјести стране

штампе о разоружавању становништва у кумановском округу. Истина има само у томе што се од времена на вријеме налазе пушке и бомбе, напуштене за вријеме рата. Исто тако је истина да бугарске интриге иду за тим да побуне становништво и да створе пограничне инциденте, али сви ти покушаји остали су до сада безуспјешни. Који пут морало се сузбити неколико усамљених случајева и казнити кривце за нереди, који од Бугарске примају награду мјесто да буду кажњени. На посљетку, Бугари су најмање квалификовани да бране истину у име хуманости. — Биоградски Пресбиро.

Сумњиво кретање Арнаута

Биоград, 16 марта

Велики број Качака који су се окупили на различитим мјестима прешли су преко границе, — тобоже да тргују и да набављају животне намирнице, — и скупили су се у селу Будни, подстичући становништво да им се придружи и да се побуну. Том приликом ранили су замјеника окружног начелника и њиховог писара. Арнаути сада у оближњим селима воде сличну пропаганду, обећавајући и увјеравајући становништво да ће га међународна комисија присајединити Арбанији или да ће га ставити под турску власт. Послана је српска жандармерија да успостави ред. — Биоградски Пресбиро.

Дјеца Књаза Вилхелма

Драч, 17. марта.

Овамо су стигла дјеца књаза Вилхелма. — Бечки Кор. Биро.

Гувернер Грчке народне Банке

Атина, 17 марта

Валаоритис, гувернер Народне Банке, утопио се приликом излета код Фалера. — Бечки Кор. Биро.

Говор г. Пашића

Биоград, 18. марта.

Пошто је Скупштина примила буџет Министарства Иностранних Дјела, Г. Н. Пашић, Предсједник Министарског Сајета и Министар Иностранних Дјела, дао је овом приликом ову изјаву:

Спољна политика владе није промијенила своје гледиште у погледу Арбаније. Положај Арбаније није још у реду и њезина нова влада налази се пред дужношћу да што прије тај положај уреди; у противном случају садашњи арбанашки режим, за који се мисли да је најбољи, сувише ће се компромитовати. Српска политика је вођена жељом да одржи мир на Балкану. Пошто је српски народ радо допринио толике жртве за животне српске интересе, дужност налаже српској влади да очува мир на Балкану. Основица српске политике створена је великим историјским догађајима који су се одиграли на Балкану; створена је вјером у четири државе: Србију, Црну Гору, Грчку и Румунију, које су, удружене солидарношћу, имале да се боре против хегемоније једне државе на Балкану. Српска влада, као и владе ових држава које су потписале Букурешки Мир, вјерују да је тај мир осигуран од сваке повреде. Са том политиком можемо увијек рачунати на помоћ наших савезника и на споразум са Румунијом, пошто су они приправни да заштите стање које је створено букурешким миром. У том правцу српска политика може рачунати на симпатије и на политичку заштиту сваке од ових држава које желе да сачувају садашњи политички положај. Српској политици је створена дужност да настави да учвршћује и да његује те своје односе и споразуме. Она се мора чувати свега што би могло уздрмати те односе. — Биоградски Пресбиро.

Питање Ловћена

Беч, 18. марта

„Фремденблат“ сазнаје да су вјести новина како су аустро-црногорски преговори односно напуштања Ловћена недавно прекинути, — тим нетачније, пошто преговори у опште нијесу били ни вођени. — Бечки Кор. Биро.

Успостављање реда у призренском округу

Биоград, 18 марта

Призренски округ, подримски срез, очишћен је од арбанашких чета и ред је успостављен. Жандармерија чини потрагу за онима који су се сакрили по сеоским кућама гдје скривају оружје. — Б. Пресбиро.

Нереди у Ирској

Лондон, 18 марта

У Доњем Дому Аскит је објавио оставке министра војног Силиа и генерала Френча и Аварта, што је посљедица недавних догађаја у Ирској. — Бечки Кор. Биро.

Лондон, 19 марта

У Скупштини се мисли да ће се моћи уредити улстерско питање. — Бечки Кор. Биро.

Француски војни буџет

Сенат је одобрио предлог закона да се утроши 1800 милиона франка за земаљску одбрану. — Бечки Кор. Биро.

Бугарски буџет

Софија, 19 марта.

Буџет је утврђен са 245 милиона лева, за 55 милиона више него прошле године. Војни буџет повишен је за 54 милиона лева. — Бечки Кор. Биро.

Отворен је курс француског језика.

За обавјештења обратити се потписатој у кући г на Јерговића између 19. и 25. марта од 10—12 часова прије подне, и 2—4 после подне.

С поштовањем,

Жана Рејмон.

Дописница

разних као и из Балканског рата једну хиљаду ко- мада 35 перпера плаћена поштарина, на већу количину јефтине

Штамбила од каучука и месинга за управне, судске, царинске, општинске и школске власти, као и за трговине. Може се добити по јефтинијој цијени само у:

Књижари Пере Вукотића Подгорица.

бр. 18, 1,3

ШИВАЋЕ МАШИНЕ

свију система у свима величинама и из- радама за породичну и занатску употребу по најјефтинијој ци- јени нуди најстарија

ИЗВОЗНА ФИРМА

M. Khek

JINDR. HRADEC, ČESKA

О обе доброг стања могу добити машине и уз умјерену отплату. На захтевање радо се шаље илустрован цијеновник бадава и франко.

бр. 10, 7,10

П. п. бр. 51, 28-50